

Sygn. akt: I C 51/22 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2022 r.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Katarzyna Wysoczyńska
Protokolant:	Dagmara Smerdzińska

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2022 roku w Jędrzejowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A w W.

przeciwko M. G.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej M. G. na rzecz strony powodowej (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 1456,96 zł (jeden tysiąc czterysta pięćdziesiąt sześć złotych 96/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty

II. oddala powództwo w pozostałej części

III. zasądza na rzecz pozwanej M. G. od strony powodowej (...) Spółka Akcyjna w W. kwotę 2818,60 zł (dwa tysiące osiemset osiemnaście złotych 60/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu

Sygn. akt I C 51/22

UZASADNIENIE

WYROKU z dnia 22 września 2022 roku

W dniu 28 grudnia 2021 roku do tut. Sądu wpłynął pozew (...) S.A. w W. przeciwko M. G. o zapłatę kwoty 13.998,91 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i kosztami procesu. W uzasadnieniu swego żądania strona powodowa wskazała, że zobowiązanie pozwanej wynika z umowy pożyczki jaką zawarła z (...) Sp. z o.o. w dniu 10 kwietnia 2018 roku nr (...). Nadto strona powodowa wskazała, że nabyła wierzytelność przeciwko pozwanej ze wskazanej umowy na podstawie umowy przelewu wierzytelności, a z pozwaną zawarła ugodę z dnia 5 lutego 2019 roku, na podstawie której M. G. zobowiązała się do spłaty kwoty 17.992 zł. Strona pozwana wskazała nadto, że pozwana spłaciła jedynie kwotę 3993,09 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 31 grudnia 2021 roku tut. Sąd uwzględnił powództwo (k. 17).

W dniu 26 stycznia 2022 roku do tut. Sądu wpłynął sprzeciw pozwanej od nakazu zapłaty, w którym zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc brak legitymacji procesowej strony powodowej, bezskuteczność ugody, stosowanie klauzul abuzywnych, stosowanie wobec pozwanej mechanizmu refinansowania noszącego znamiona nieuczciwej praktyki. Do sprzeciwu dołączono oświadczenie pozwanej z dnia 21 stycznia 2022

roku o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu dotyczące ugody z dnia 5 lutego 2019 roku (k. 21 – 26)

Sąd ustalił co następuje:

W dniu 10 kwietnia 2018 roku pozwana zawarła z (...) Sp. z o.o. w W. umowę pożyczki refinansującej nr (...). Na podstawie umowy strony ustaliły, że kwota pożyczki wyniesie 10.000 zł, kwota do wypłaty 7443,44 zł, prowizja za udzielenie pożyczki wyniesie 9972 zł, odsetki umowne 1752,16zł, kwota refinansowana 2556,56 zł a łączna kwota do spłaty wyniesie 21.850,38 zł, zaś (...) określono na 78,35 %. Pożyczka miała być spłacona w 36 ratach do 17 maja 2021 roku. W umowie nie wskazano z jakiego tytułu ma nastąpić refinansowanie.

(...) Sp. z o.o. przełała na konto pozwanej kwotę 7443,44 zł. Konto na jakie przekazano środki, było kontem z jakiego pozwana dokonała w przeszłości przelewu weryfikującego.

W dniu 5 lutego 2019 roku strony zawarły ugodę nr 854363917, na podstawie, której pozwana zobowiązała się do zapłaty na rzecz (...) S.A. kwoty 17.992 zł z tytułu zadłużenia z umowy pożyczki, której danych w umowie nie wskazano. Wskazana kwota miała być spłacona w 52 tygodniowych ratach w wysokości 346 zł każda od 27.02.2019 roku.

W dniu 8 lutego 2019 roku zostało sporządzone porozumienie nr 3 do umowy przelewu wierzytelności z dnia 13.11.2018 roku pomiędzy (...) Sp. z o.o. a (...) S.A. W załączniku do tego porozumienia wskazano wierzytelność przeciwko M. G. z umowy pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...) jaka była przedmiotem przelewu na rzecz (...) S.A.

Pismem z dnia 26 listopada 2018 roku (...) Sp. z o.o. wypowiedziało pozwanej umowę pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...).

Dowód: ugoda (k. 6 – 8), porozumienie z załącznikiem (k. 9 – 11), umowy (k. 27 – 29, 54 – 57, 72- 89), harmonogram spłat (k. 64 – 65), potwierdzenie przelewu (k. 58, 59), formularz informacyjny (k. 61 – 63), pismo z dowodem nadania (k. 65 -67).

Sąd zważył co następuje:

W ocenie Sądu powództwo jest zasadne częściowo.

W ocenie Sądu podstawą roszczenia strony powodowej nie mogła być ugoda z dnia 5 lutego 2019 roku zawarta z pozwaną, albowiem w dacie zawarcia tej ugody (...) S.A. nie posiadał uprawnienia do żadnej wierzytelności w stosunku do pozwanej, a w szczególności z umowy pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...), albowiem wierzytelność tą nabył dopiero w dniu 8 lutego 2019 roku, co wynika z porozumienia nr 3 oraz załącznika do niego (k. 9 -11v), a zatem nie miał uprawnienia do zawarcia tej ugody. Dodać należy, że wskazana w ugodzie umowa przelewu wierzytelności, czy też porozumienie do niej z załącznikiem z dnia 4 stycznia 2019 roku nie zostało złożone, a zatem w ocenie Sądu brak było wiarygodnych dowodów potwierdzających uprawnienie strony powodowej do zawarcia ugody z dnia 5 lutego 2019 roku.

Nadto ugoda ta została przygotowana w sposób niekompletny, albowiem nie wynika z niej skąd wynika zadłużenie pozwanej – w umowie nie określono żadnej umowy pożyczki jako źródła wierzytelności, a zatem brak jej możliwości powiązania z umowa pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...).

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że ugoda z dnia 5 lutego 2022 roku nie stanowi zobowiązania ewentualnej zapłaty wobec strony powodowej.

W ocenie Sądu (...) S.A. wykazał swą legitymację do wytoczenia powództwa, a także istnienie samej wierzytelności przeciwko pozwanej, przedkładając umowę przelewu wierzytelności z porozumieniem nr 3 oraz załącznik do niej, a

także samą umowę pożyczki i dowód wypłaty kwoty 7443,44 zł wskazanej w umowie pożyczki, jako kwota do wypłaty na rzecz pozwanej.

Zgodnie z art. 509 §1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na rzecz osoby trzeciej, chyba, że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

Na podstawie wskazanego przepisu przelew wierzytelności jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej, a przedmiotem przelewu jest wierzytelność istniejąca, którą cedent może swobodnie rozporządzać i która jest w dostateczny sposób oznaczona (zindywidualizowana). W tym zakresie konieczne jest wyraźne określenie stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność. Wymaga się zatem oznaczenia stron tego stosunku zobowiązaniowego oraz przedmiotu świadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 października 2015 roku sygn. akt I ACa 492/15 LEX nr 184218; wyrok SN z dnia 11 maja 1999 r. III CKN 423/98 Biuletyn Sądu Najwyższego 2000/1 str. 1).

W ocenie Sądu ze wskazanych wyżej dokumentów wynika, że strona powodowa nabyła wierzytelność przeciwko pozwanej z umowy pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...), albowiem w dokumentach tych, a w szczególności załączniku do porozumienia nr 3 wskazano indywidualną wierzytelność nabytą przeciwko pozwanej.

W ocenie Sąd strona powodowa nie wykazał zasadności kwoty refinansowanej w wysokości 2556,56 zł, która została wskazana w umowie pożyczki. Istotne jest to, że nie określono z jakiego tytułu następuje to refinansowanie, w umowie zawarto jedynie w słowniczku wyjaśnienie wskazanego pojęcia, ale nie podano z jakiego konkretnie źródła wynika ewentualna kwota do refinansowania a także nie przedstawiono żadnego wyliczenia tej kwoty w samej umowie. W ocenie Sądu na (...) Sp. z o.o. jako przedsiębiorcy ciążył obowiązek rzetelnego informowania konsumenta, czyli pozwanej o jej zobowiązaniu, podania wszystkich danych w umowie umożliwiające jasne zrozumienie jej postanowień. W umowie z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...) brak jest takich jasnych postanowień co do kwoty refinansowania, co uniemożliwiało także Sądowi weryfikację wysokości tej kwoty.

Z tych też względów Sąd uznał, że pozwana nie jest zobowiązana do zapłaty wskazanej kwoty 2556,65 zł.

W ocenie Sądu zasadny był także zarzut stosowania w umowie pożyczki niedozwolonych klauzul umownych w zakresie pozaodsetkowych kosztów tj. prowizji za udzielenie pożyczki w kwocie 9972 zł.

Zgodnie z przepisem art. 385¹ § kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne), przy czym nie dotyczy to postanowień określających świadczenia główne stron, w tym ceny i wynagrodzenia, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazany przepis ma zastosowanie do umów obligacyjnych zawieranych pomiędzy przedsiębiorcami a konsumentami z użyciem wzorca umowy lub też do umów zawieranych bez użycia takiego wzorca (wyrok SN z dnia 7 grudnia 2006 roku III CSK 266/06 lex 238949).

Niewątpliwym jest, że wskazany przepis może mieć zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą, czyli (...) Polska Sp. z o.o. a konsumentem, czyli pozwaną.

Klauzula generalna wskazana w cytowanym przepisie zawiera dwa kryteria oceny umowy, a mianowicie dobre obyczaje oraz interesy konsumenta. Uznanie konkretnej klauzuli umownej za niedozwolone postanowienie umowy wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia obu przesłanek, a więc sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta (wyrok SN z dnia 29 sierpnia 2013 roku I CSK 660/12 lex 1408133).

Dobre obyczaje to w zasadzie pojęcie równoważne dla zasad współżycia społecznego, czyli pozaprawnych reguł postępowania niesprzecznych z etyką, moralnością i aprobowanych społecznie. W szczególności sprzeczne są wszelkie postanowienia umowy, które naruszają uczciwość, zaufanie do kontrahenta, zmierzają do wykorzystania przymusowego położenia drugiej strony umowy, a tym samym naruszają równorzędność stron stosunku prawnego (Adam Olejniczak - komentarz do art. 385¹ kc lex; wyrok SN z dnia 3 lutego 2006 roku I CK 297/05 Wokanda 2006 nr 7-8).

Interesy konsumenta to pojęcie szerokie i należy przez nie rozumieć nie tylko interesy ekonomiczne. Z rażącym naruszeniem interesów konsumenta mamy do czynienia w przypadku, gdy postanowienia umowy znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron, gdy dochodzi do jaskrawej, nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stron umowy (wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 roku I CK 832/04).

Do naruszenia tej równowagi stron odnosi się także art. 3 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE l 2011.304.64), zawierający definicję nieuczciwych warunków umowy zawieranej z konsumentem.

Należy wskazać, że nie każde postanowienie umowy podlega ocenie pod kątem uznania go za niedozwoloną klauzulę. Z badania tego wyłączone są postanowienia umowy uzgodnione indywidualnie z konsumentem oraz postanowienia określające jednoznacznie główne świadczenia stron.

Zgodnie z art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Z definicji umowy pożyczki nie wynika zatem, aby wysokość opłat prowizyjnych należały do głównych świadczeń stron umowy, albowiem do świadczeń tych należą jedynie udostępnienie kwoty pożyczki przez pożyczkodawcę oraz zwrot kwoty pożyczki przez pożyczkobiorcę (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 30 września 2002 roku XVII Amc 47/01 Dz. Urz. UOKiK 2003/1/244; wyrok SN z dnia 6 kwietnia 2004 roku I CK 472/03 Pr. Bank. (...)).

Tym samym postanowienia w zakresie ustalenia wysokości prowizji podlegają ocenie przy uwzględnieniu art. 385¹ kc i mogą być uznane za niedozwolone klauzule umowne.

Zgodnie z art. 385¹ § 3 kc niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się do to wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Przy ocenie postanowień umowy pod kątem ich indywidualnego uzgodnienia należy także kierować się art. 3 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE l 2011.304.64), zgodnie z którym warunki umowy zostaną zawsze uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał wpływu na ich treść, zwłaszcza jeżeli zostały przedstawione konsumentowi w formie sformułowanej uprzednio umowy standardowej (wyrok SN z dnia 3 lutego 2006 roku I CK 297/05 Wokanda 2006 nr 7-8).

W ocenie Sądu umowa pożyczki z dnia 10 kwietnia 2018 roku nr (...) w części dotyczącej ustalenia wysokości prowizji kwocie 9972 zł, stanowiącej 134 % wysokości kwoty pożyczki udostępnionej pozwanej, czyli 7443,44 zł nie zostały uzgodnione z pozwaną indywidualnie. Należy także dodać, że strona powodowa przy uwzględnieniu art. 385¹ § 4 kc nie udowodniła, że te zapisy umowy zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną.

W ocenie Sądu postanowienia umowy w zakresie ustalenia wysokości prowizji były niedozwolonymi postanowieniami umowy i zmierzały do obejścia przepisów dotyczących wysokości odsetek, rażąco naruszały prawa pozwanej jako

konsumenta. Dodać należy nadto, że oprócz wskazanych należności strona powodowa zastrzegła na swoją rzecz odsetki umowne, a także odsetki za opóźnienie.

Niewątpliwym jest, że instytucjom udzielającym pożyczek należy się wynagrodzenie za udzielenie pożyczki w postaci np. prowizji. Zdaniem Sądu koszty te jednak nie mogą być wygórowane i muszą mieć swoje uzasadnienie zarówno w odniesieniu do wysokości samej kwoty pożyczki, jaki i okresu spłaty pożyczki oraz faktycznych czynności pożyczkodawcy podjętych przy udzieleniu pożyczki, a wyliczenie ich wysokości musi być jasne i zrozumiałe.

Ustalenie wysokości pozaodsetkowych kosztów na poziomie 134 % kwoty jaką pozwana faktycznie uzyskała w ramach umowy (7443,44 zł) było nieuzasadnione i rażąco wygórowane, a nadto zmierzało do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych i nie znajdowało uzasadnienia w czynnościach dokonanych przez pożyczkodawcę.

Pożyczkodawca w umowie nie przedstawił jasnego wyliczenia kwoty 9972 zł i niewątpliwym jest dla Sądu, że postanowienia umowy w zakresie ustalenia wysokości prowizji były rażąco krzywdzące dla pozwanej, albowiem faktycznie do swej dyspozycji otrzymała kwotę 7433,44 zł, a zgodnie z umową była zobowiązana oprócz kwoty należności głównej i odsetek umownych, do zwrotu kwoty dodatkowej, na ustalenie wysokości której nie miała wpływu, kwota ta została przez pożyczkodawcę jej narzucona. W ocenie Sądu sam fakt zawarcia postanowienia o wysokości prowizji w umowie nie oznaczał jeszcze, że pozwana zgodziła się na tą kwotę i że była ona z nią ustalona indywidualnie.

Z tych też względów Sąd uznał postanowienia umowy pożyczki w zakresie ustalenia wysokości prowizji za niedozwolone postanowienia umowy i przez to za niewiążące pozwaną. Tym samym uznano, że pozwana nie była zobowiązana do uiszczenia kwoty 9443,44 zł.

Oceniając wysokość prowizji zastrzeżonych w umowie pożyczki Sąd nie mógł pominąć rozwiązań przyjętych w ustawie z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim, która uregulowała wysokość maksymalnych tzw. pozaodsetkowych kosztów, a także wskazała w przepisie art. 36a wzór na ich obliczenie. W ocenie Sądu uregulowanie zawarte we wskazanej ustawie o kredycie konsumenckim znajdzie zastosowanie dopiero wtedy, gdy zostanie ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, że postanowienia umowy pożyczki w zakresie tzw. pozaodsetkowych kosztów, zostały ustalone z konsumentem indywidualnie.

W przypadku, gdy wysokość tych kosztów nie została ustalona indywidualnie z konsumentem, to takie postanowienia umowy są nieważne i bez znaczenia jest to, że wysokość prowizji, opłaty przygotowawczej i opłaty za elastyczny plan mieszczą się w wyliczeniu zawartym w ustawie o kredycie konsumenckim.

W ocenie Sądu zgodnie z umową pozwana zobowiązana była do zapłaty jedynie kwoty 8134,01 zł, czyli kwoty wypłaconej pożyczki w kwocie 7443,44 zł oraz odsetek określonych w umowie w kwocie 690,47 zł (do dnia wypowiedzenia umowy naliczonych zgodnie z harmonogramem), a także dalszych odsetek za opóźnienie od nieterminowo regulowanych należności.

Jak wynika z oświadczenia strony powodowej pozwana uiściła tytułem spłaty pożyczki łącznie kwotę 6677,05 zł, zatem do spłaty pozostała kwota 1456,96 zł, którą zasądzono w pkt I wyroku. Żądanie ponad wskazaną kwotę w ocenie Sądu nie było zasadne i zostało oddalone w pkt II wyroku.

Odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzono w pkt I wyroku zgodnie z żądaniem od dnia 20 grudnia 2021 roku, czyli dnia wytoczenia powództwa (data nadania pozwu k. 15), albowiem w tej dacie pozwana była już w zwłoce wobec strony powodowej.

W pkt III orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc, art. 102 kpc i art. 108 kpc.

Pozwana przegrała niniejszy proces w 10 %, a strona powodowa w 90 % i w takim zakresie rozliczono koszty procesu.

O kosztach procesu orzeczono w pkt III wyroku na podstawie art. 98 §1, §¹ kpc w zw. z art. 108 kpc i art. 100 kpc.

Strona powodowa poniosła koszty procesu w kwocie 4367 zł.

Na wskazaną kwotę złożyły się:

- opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł

- kwota 750 zł tytułem opłaty od pozwu

- 3600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustalona na podstawie §2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Ze wskazanej kwoty należy się zatem stronie powodowej kwota 436,70 zł.

Strona pozwana poniosła koszty procesu w kwocie 3617 zł.

Na wskazaną kwotę złożyły się:

- opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł

- 3600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustalona na podstawie §2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie

Ze wskazanej kwoty należy się zatem stronie powodowej kwota 3255,30 zł.

Po zmunosowaniu obu należności otrzymano kwotę 2818,60 zł, którą zasądzono w pkt III na rzecz pozwanej.